

Unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România s-a împlinit la 1 decembrie 1918. Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, convocată pentru data de 1 decembrie 1918, a fost considerată de contemporani decisivă pentru "unitatea națională a tuturor românilor". Toate apelurile au subliniat importanța istorică a actului ce urma să se decidă la Alba Iulia: "Veniți cu miile, cu zecile de mii - se scria în apelul Consiliului național din Blaj. E ziua când se va hotărî asupra sorții noastre pentru o veșnicie. Veniți și jurați că nedespărțiți vom fi și uniți rămânem de aici înainte cu frații noștri de pe cuprinsul pământului românesc, sub una și nedespărțită cârmuire". Și, într-adevăr, la Alba Iulia, atmosfera zilei de 1 decembrie a fost una cu totul deosebită. Pe lângă cei 1.228 de delegați, la Alba au venit, după cum menționează contemporanii, peste 100.000 de români din toate colțurile Transilvaniei: "cât cuprindea ochiul numai om și om în continuă mișcare, producând un vuiet de parc-ar fi fost talazurile mării în vreme de furtună".

În timp ce, pe câmpul lui Horea, mulțimea aștepta cu înfrigurare, în sala cazinoului ofițerilor din Alba Iulia delegații se adunaseră. Lucrările ședinței au început la ora 10.30. Dintr-un colț al sălii izbucnește cu energie vechiul cântec patriotic 'Pe-al nostru steag e scris unire'. Întreaga asistență îl cântă cu o însuflețire deosebită. El este practic lozinca sub care se va desfășura întreaga zi. Rând pe rând, își fac apariția membrii Consiliului Național Român Central, primiți cu ropote de aplauze. Ultimul sosește George Pop de Băsești — președintele CNRC, ultimul dintre memorandiști. În sală se aflau 680 de delegați aleși în cele 130 de circumscripții electorale ale Transilvaniei, Banatului, Crișanei, Maramureșului și Sătmăruului. Alături de ei participau reprezentanții episcopilor românești, societăților culturale, institutelor de învățământ superior și școlilor medii, reuniunilor învățătoresce, reuniunilor de meseriași și femei, delegații Partidului Social Democrat Român, gărzilor naționale și ai societăților studențești; în total, 1.228 de delegați. În discursul său, George Pop de Băsești a amintit marile momente ale luptei naționale a românilor, conchizând: "Vrem să zdrobim lanțurile robiei noastre sufletești prin realizarea marelui vis al lui Mihai Viteazul: Unirea tuturor celor de o limbă și de o lege, într-un singur și nedespărțit stat românesc". A urmat la cuvânt Vasile Goldiș care a spus: "Națiunile trebuie eliberate. Între aceste națiuni se află și națiunea română din Ungaria, Banat, Transilvania. Dreptul națiunii române de a fi eliberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: Unirea ei cu Țara Românească".

În finalul discursului său, Vasile Goldiș a dat citire textului Rezoluției Marii Adunări Naționale:

"I. Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dânsii cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul, cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre.

II. Adunarea Națională rezervă teritoriilor sus-indicate autonomie provizorie până la întrunirea Constituantei aleasă pe baza votului universal.

III. În legătură cu aceasta, ca principii fundamentale la alcătuirea noului stat român, Adunarea Națională proclamă următoarele:

1. Deplina libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în corpurile legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.
2. Egală îndreptățire și deplină libertate confesională pentru toate confesiunile din stat.
3. Înfăptuirea desăvârșită a unui regim curat democratic pe toate tărâmurile vieții publice. Votul obștesc, direct, egal, secret, pe comune, în mod proporțional, pentru ambe sexe, în vârstă de 21 ani la reprezentarea în comune, județe ori parlament.
4. Desăvârșită libertate de presă, asociere și întrunire, libera propagandă a tuturor gândurilor omenești.
5. Reformă agrară radicală. Se va face conscrierea tuturor proprietăților, în special a proprietăților mari. În baza acestei conscrieri, desființând fidei-comisele și în temeiul dreptului de a micșora după trebuință latifundiile, i se va face posibil țăranului să-și creeze o proprietate (arător, pășune, pădure) cel puțin atât cât o să poată munci el și familia lui. Principiul conducător al acestei politici agrare e, pe de o parte, promovarea nivelării sociale, pe de altă parte, potențarea producției.
6. Muncitorimii industriale i se asigură aceleași drepturi și avantagii, care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale din Apus.

IV. Adunarea Națională dă expresie dorinței sale, ca congresul de pace să înfăptuiască comuniunea națiunilor libere în așa chip, ca dreptatea și libertatea să fie asigurate pentru toate națiunile mari și mici, deopotrivă, iar în viitor să se elimine războiul ca mijloc pentru regularea raporturilor internaționale.

V. Românii adunați în această Adunare Națională salută pe frații lor din Bucovina scăpați din jugul Monarhiei austro-ungare și uniți cu țara-mamă România.

VI. Adunarea Națională salută cu iubire și entuziasm liberarea națiunilor subjugate până aici în Monarhia austro-ungară, anume națiunile: cehoslovacă, austro-germană, iugoslavă, polonă și ruteană și hotărăște ca acest salut al său să se aducă la cunoștința tuturor acestor națiuni.

VII. Adunarea Națională cu smerenie se închină înaintea memoriei acelor bravi români, care în acest război și-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealului nostru, murind pentru libertatea și unitatea națiunii române.

VIII. Adunarea Națională dă expresiune mulțumitei și admirațiunei sale tuturor Puterilor Aliate, care prin strălucitele lupte purtate cu cerbicie împotriva unui dușman pregătit de multe decenii pentru război au scăpat civilizațiunea de ghiarele barbariei.

IX. Pentru conducerea mai departe a afacerilor națiunii române din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, Adunarea Națională hotărăște instituirea unui Mare Sfat Național Român, care va

avea toată îndreptățirea să reprezinte națiunea română oricând și pretutindeni față de toate națiunile lumii și să ia toate dispozițiunile pe care le va afla necesare în interesul națiunii".

Încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba-Iulia, 15 octombrie 1922.

Votată într-o atmosferă de un entuziasm de nedescris în cuvinte, Rezoluția a devenit, astfel, documentul istoric prin care se înfăptuia visul de veacuri al poporului român: România Mare. Pentru ca mulțimea să poată fi informată simultan de hotărârea luată s-au înălțat, ca și la 1848, în cele patru puncte cardinale ale platoului lui Horea, patru tribune. De aici au vorbit mulțimii liderii mișcării naționale. "În ziua aceasta poporul român din tot cuprinsul plaiurilor de dincoace de Carpați și-a rostit voința nestrămutată de a se uni cu frații lui de un sânge din România. Prin această rostire înțeleaptă unitatea neamului nostru e desăvârșită. Dacia lui Traian și România unită pe timp scurt de Mihai Viteazul și-a luat ființă pentru toate timpurile cât va trăi neamul românesc pe pământ", scria ziarul "Libertatea". AGERPRES